

LEDARE

Ledare: Mona Sahlins stora framtidsval

PUBLICERAD 2007-02-06

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

[Skaffa nyhetsbrev](#)

När man har tid att tänka, tänker man inte. När man behöver ha tänkt, har man inte tid.

Så lyder en av den politiska processens lagar. Väl i maktposition inser ledande politiker regelmässigt att de borde ha varit bättre förberedda. Men när det fanns tid att lära, att noga fundera igenom tidens krav och lösningarnas konkretion, användes energin till allt möjligt annat.

Perioden efter ett förlustval är en av de mest värdefulla som finns i ett partis livshistoria. Förlusten legitimerar att man rätt fritt tänker igenom sina positioner och verklighetsbilder. Det kan ske utan större risk, eftersom det är långt till nästa val. Kampanjer utåt förutsätter enighet och säkerhet inåt, motsatsen till självreflexion. Men nu är inte kampanjsäsong. Kampanjens tid dröjer till cirka ett år före nästa val, i Sverige nästa gång hösten 2009.

Socialdemokratin löper nu stor risk att förskingra en av sina mest värdefulla perioder för att kunna öppet pröva framtidens utmaningar. Några veckors hård opposition mot förändringen i a-kassan - och vips är partiet i opinionsmätningarna åter uppe i 40 procent, från valets 35 procent. Populärt försvar av bidrag + en mjukare partiledare än Göran Persson, det är allt som behövs för att återvinna svunnen storhet. Så blir lätt tolkningen.

Insikten om denna stämning i partiet är förmodligen ett huvudskäl till att Margot Wallström inte ville stå till förfogande som partiledare. Hon visste att partiet ville ha hennes väna och öppna person men inte hennes förnyande idéer.

Socialdemokratin är ett parti som i hela sin egenföreställning, och genom sin långa historia vid makten, behöver känna att det har en riktning som bär för landet Sverige, inte bara för popularitet i opinionsmätningar. Det räcker då inte med att partiet agerar bromskloss. Det behöver en genomtänkt analys av Sveriges roll i den nya globala ekonomin och våga anta realistiska riktlinjer för att Sverige ska nå framgång i denna nya världsmiljö. Thomas Östros började som näringsminister att forma en modern näringspolitik, byggd på sådan medvetenhet. Men den behöver bli utgångspunkt även för partiets skolpolitik, forskningspolitik, sjukvårdspolitik, skattepolitik samt politik för arbetsmarknad, socialförsäkring och arbetsrätt.

En sådan ansats, grundad i en seriös analys av Sveriges situation i den nya globala ekonomin, kommer att leda till insikt om att vissa etablerade positioner behöver öppnas för nyprövning. Det gäller självfallet skolpolitiken, där arvet från Tage Erlander förskingrats. Det gäller skattepolitiken, där det till exempel är viktigt att Sverige åter kan bli ett huvudkontorsland. Det gäller arbetsrätt/arbetsmarknad, där 1960-talets föreställning om den utbytbara verkstadsarbetaren måste ersättas av en ny insikt om specialisering, där människor inte är professionellt utbytbara enligt en las-lista. Det gäller socialförsäkringar/sjukvårdspolitik, som behöver formas för att främja vård och medicin även som framtidsnäring för Sverige samt återupprätta den kliniska forskning som nu förtvinar i regi av ointresserade landsting.

Mona Sahlin har i detta läge ett mycket viktigt personligt val att göra när hon tillträder som partiordförande.

Hon kan gå in för att säkra sin inre position i partiet genom att genast driva en hård och populistisk oppositionskritik mot sänkta bidrag. Underliggande budskap: Socialdemokratin har inget behov av att ta en period för att tänka igenom sin politik för den nya globala ekonomin.

Eller hon kan satsa på att öppna socialdemokratin för nytänkande, genom att peka på nya realiteter som partiet behöver fundera igenom, måhända i några arbetsgrupper. Underliggande budskap: Förnyelse behövs för att socialdemokratin ska bli verkligt relevant för att åter leda Sverige.

Några faktorer försvårar för Mona Sahlin att välja denna andra ansats. En är att Göran Persson redan på valnatten deklarerade att det inte finns något behov av politisk nyprövning, "vår politik, den håller". En anslutande faktor är den falska föreställningen att Sveriges goda ekonomi är en följd av Göran Perssons traditionalistiska tid som statsminister, inte av strukturreformerna under Ingvar Carlsson och Carl Bildt. Ett tredje problem är förstås behovet hos en ny partiledare att samla partiet, särskilt som många inom Rörelsen misstror Mona Sahlin för att hon har varit "förnyare".

Dessa faktorer gör att det krävs ännu större mod av Mona Sahlin för att signalera till partiet att det behöver ägna en tid åt genomgripande verklighetsanalys. Mod har dock Mona Sahlin genom åren visat sig besitta.

Utöver via de första signalerna från den nye partiordföranden testas riktningen också genom partiets ställningstagande i fas 2 av alliansregeringens reformer. Jag utgår ifrån att socialdemokratin kommer att rösta emot förslag om att göra a-kassan mer försäkringsmässig, ha betyg tidigare i skolan och avskaffa förmögenhetsskatten. Men när besluten väl är tagna av riksdagen - kommer partiet året därefter att kräva att de gamla reglerna återinförs? Där väntar det verkliga testet. Det är av stor betydelse för Sverige.

Det vore bra om landet slapp fastna i ping-pong-beslut (även kallade återställare) i gamla frågor och i stället kunde fokusera på sin framtid.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt